

Rahanpesun estäminen -uutiskooste 2/2022 – 25.8.2022

Helteinen kesä alkaa olla takanapäin ja Rahanpesun estäminen -toimistossa on palattu täysimääräisesti työn ääreen. Finanssivalvonta järjesti 17.5.2022 suuren suosion saaneen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen webinaarin. Kiitos kaikille noin 360 osallistujalle: laaja suosio saattaa johtaa vastaavanlaisten tilaisuuksien järjestämiseen jatkossa. Sillä aikaa on hyvä luoda katsaus, mitä kaikkea rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan saralla on tapahtunut kevään ja kesän 2022 aikana.

Ukrainan sota ja pakotteet

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on johtanut EU:n asettamaan laajoja talouspakotteita Venäjää ja Valko-Venäjää kohtaan: heinäkuussa 2022 hyväksyttiin tähän mennessä kuudes pakotepaketti. Kaikkiaan kymmenen venäläistä pankkia on suljettu SWIFT-järjestelmän ulkopuolelle ja tuhansia henkilöitä ja yhtiöitä sekä yhteisöjä on asetettu pakotteiden kohteeksi.

Finanssivalvonta on avannut verkkopalvelussaan oman [Sota Ukrainassa -sivun](#), jolla pyritään tiedottamaan mahdollisimman laajasti pakotteiden tulkintaohjeista ja niiden vaikutuksista.

Rahanpesulain osittaisuudistuksen yhteydessä Finanssivalvonnan toimivalta pakotteiden osalta laajenee. Tätä valmistellaksemme olemme rekrytoineet pakoteasioihin keskittyvän asiantuntijan, joka aloittaa 1.9.2022 Rahanpesun estämisen toimistossa.

Ukrainalaisten pakolaisten asemasta

Sodan takia Suomeen on tähän mennessä saapunut ainakin 34 000 Ukrainan pakolaista. Finanssivalvonnan mukaan heidän mahdollisuutensa saada peruspankkipalveluita on turvattu Suomessa. Mikäli henkilöllä on suomalainen henkilötunnus ja ukrainalainen henkilöasiakirja (passi tai henkilötodistus), voidaan Finanssivalvonnan kannan mukaan henkilöllisyyden katsoa olevan riittävän luotettavasti osoitettu. Finanssivalvonta on antanut asiasta [valvottavatiedotteen 25.7.2022](#).

Taloudellinen osallistavuus (financial inclusion)

Valvottavien tulisi arvioida rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskienhallinnan lisäksi tarkoin toimiansa vaikutuksia taloudellisen osallistavuuden (financial inclusion) näkökulmasta. Tavoitteena tulisi olla tasapaino siinä, miten yhtäältä vältetään ja hallitaan riskejä ja toisaalta turvataan yhteiskunnassa tasapuoliset edellytykset taloudelliselle toiminnalle erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta.

Lisää aiheesta Jonna Ekströmin blogikirjoituksessa [Ei tule ampua tykillä karpästä](#).

Ajankohtaisia uutisia FATF:sta

FATF ilmaisi kesäkuun 2022 yleiskokouksessaan myötätuntonsa Ukrainan kansaa kohtaan Venäjän hyökkäyksen johdosta ja päätti rajoittaa Venäjän roolia ja vaikutusvaltaa FATF:ssa: [FATF statement on the Russian Federation](#).

FATF selvittää teknologian tarjoamia mahdollisuuksia parantaa rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisia toimia. Osana tätä työtä FATF julkaisi myös raportin [Partnering in the Fight Against Financial Crime: Data Protection, Technology and Private Sector Information Sharing](#). Raportti pyrkii antamaan eri valtioille työkaluja vastuullisesti tehostaa, suunnitella ja toteuttaa yksityisen sektorin toimijoiden välisiä tietoyhteistyöaloitteita tietosuojaa ja yksityisyyttä kunnioittaen.

Suomessakin tämä aihe on erittäin ajankohtainen ja valtiovarainministeriö on asettanut työryhmän tietojenvaihdon parantamiseksi kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa toimikaudeksi 1.8.2022–30.4.2023. Työryhmän tehtävänä on valmistella toimintasuunnitelma tietojenvaihdon parantamiseksi kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistoiminnassa. Työryhmän tehtävänä on myös valmistella hallituksen esitys toimintasuunnitelmassa esitettyjen lainmuutostarpeiden edistämiseksi. Finanssivalvonnan edustaja osallistuu työryhmätyöhön.

Finanssivalvonnan [rahanpesun estämisen verkkopalvelun kansainvälisiä asioita koskevassa osiossa](#) on päivitettyjä tietoja myös muista kesäkuun 2022 FATF:n yleiskokouksessa käsitellyistä ja päätetyistä asioista.

Fit&Proper -ohjeistus ja siihen liittyvät AML-vaateet

Finanssivalvonnan [määräykset ja ohjeet 15/2021](#) ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten tulivat voimaan alkuvuonna. Finanssivalvonnan määräyksillä ja ohjeilla saatetaan kansallisesti voimaan [Euroopan pankkiviranomaisen \(EBA\)](#) ja [Euroopan arvopaperimarkkinaviranomaisen \(ESMA\)](#) ohjeet ylimmän hallintoelimen jäsenten ja keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden sopivuuden arviointia varten.

EBA:n ja ESMA:n ohjeissa edellytetään mm., että ylimmän hallintoelimen jäsenellä on hyvä tietämys, taito ja asiaankuuluva kokemus rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskin määrittämisestä ja arvioinnista sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjuntaa koskevista linjauksista, tarkastuksista ja menettelyistä. Lisäksi ohjeistetaan mm. ylimmän hallintoelimen sopivuuden uudelleenarvioinnissa ottamaan huomioon rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen kannalta relevantteja seikkoja.

Määräyksiä ja ohjeita sovelletaan mm. luottolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin sekä talletuspankkien yhteenliittymien keskusyhteisöihin sekä tiettyihin omistusyhteisöihin.

EBA julkaisi ohjeet AML/CFT Compliance Officerin tehtävistä

EBA julkaisi 14. kesäkuuta 2022 [ohjeet AML/CFT compliance officerin eli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskevien vaatimusten noudattamista valvovan toimihenkilön tehtävistä ja vastuista](#). Vaatimusten noudattamista valvovan toimihenkilön tehtävien lisäksi ohjeistus avaa myös ilmoitusvelvollisen johdon roolia, tehtäviä ja vastuita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnan alueella.

EBA valmistele parhaillaan suomenkielisiä käännöksiä ohjeista. Käännöksen valmistumisen jälkeen jäsenvaltioilla on kaksi kuukautta aikaa viedä ohjeet osaksi kansallista ohjeistusta.

Rahavälitystä tarjoavien maksupalvelun tarjoajien toiminnassa on havaittu merkittäviä puutteita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisessä

Finanssivalvonta on havainnut rahavälitystä tarjoavien toimijoiden osalta merkittäviä puutteita lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen (ResL 444/2017, myöhemmin rahanpesulaki) noudattamisessa. Keskeisiä puutteita on ilmennyt riskiperusteisessa toiminnassa, asiakkaan tuntemisessa ja asiakkaiden jatkuvassa seurannassa, selonottovelvollisuudessa ja ilmoitusvelvollisuudessa Rahanpesun selvittelykeskukselle. Havaittujen puutteiden johdosta Finanssivalvonta lähetti kaikille [rahavälitystä tarjoaville maksupalvelun tarjoajille ohjeistuksen](#), jonka tarkoituksena on tuoda esille, mihin rahavälittäjien tulisi erityisesti kiinnittää huomiota toiminnassaan.

Kahdessa Finanssivalvonnan tekemässä tarkastuksessa (2019–2021) ilmenneet merkittävät laiminlyönnit koskevat useita rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen sääntelyn velvoitteita. Tarkastuksissa todettujen laiminlyöntien johdosta Finanssivalvonta on määrännyt rahanpesulain mukaiset seuraamusmaksut ja antanut julkiset varoitukset maksulaitoslain (MLL 297/2010) asiakkaan tuntemista koskevan velvoitteen noudattamatta jättämisestä kahdelle rahavälitystä tarjoavalle maksupalvelun tarjoajalle. Yhden yhtiön kohdalla Finanssivalvonta pitää vakavimpana laiminlyöntinä sitä, ettei toimija ole noudattanut tehostettua asiakkaan tuntemisvelvollisuutta silloin, kun se on toteuttanut rahavälitystoimeksiantoja Euroopan komission yksilöimiin korkean riskin valtioihin. Toisen yhtiön osalta vakavimmat laiminlyönnit kohdistuvat siihen, ettei toimija ole rahavälityspalvelun tarjoajana tehnyt epäilyttäviä liiketoimia koskevia ilmoituksia keskusrikospoliisin rahanpesun selvittelykeskukselle yksittäisistä tai useasta erillisestä toisiinsa yhteydessä olevasta maksusta tai suorituksesta, jonka arvo on vähintään 1 000 euroa (ns. summarajailmoitus). Lisätietoja Finanssivalvonnan lehdistötiedotteista ja lainvoimaisista päätöksistä: [Lehdistötiedote 13.4.2022](#) ja [Lehdistötiedote 9.5.2022](#).

Finanssivalvonnan päivitetty rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ominaisriskiarvion yhteenveto julkaistiin

11.4.2022

Finanssivalvonta julkaisi [päivitetyin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen ominaisriskiarvion yhteenveton](#) 11.4.2022. Rahanpesun ominaisriskien osalta kyse on 17.3.2020 julkaistun ominaisriskiarvion päivityksestä, ja arvio toimialoihin kohdistuvasta ominaisriskistä on pysynyt ennallaan.

Terrorismin rahoittamisen ominaisriskiarvion yhteenveto julkaistaan ensimmäistä kertaa. Molempia ominaisriskiarviota laadittaessa on otettu erityisesti huomioon 29.4.2021 julkaistu [kansallinen riskiarvio](#).

Finanssivalvonnan arvion mukaan suurin ominaisriski sekä rahanpesun että terrorismin rahoittamisen näkökulmasta liittyy tuotteisiin ja palveluihin, jotka mahdollistavat varojen nopean siirron. Erityisesti kohonnut riski liittyy kansainvälisiin varojen siirtoihin, joiden toteuttamiseen osallistuu useita palveluntarjoajia.

EBAn uudistetut ohjeet riskiperusteisen valvonnan järjestämisestä ja EBAn toinen arviointiraportti valvojen toiminnasta

EBA julkaisi keväällä [uudistetut ohjeet riskiperusteisen rahanpesun valvonnan järjestämisestä](#). Ohjeiden tavoitteena on yhtenäistää valvojen toimintaa ja antaa konkreettisia toimintasuosituksia, mitä eri valvontakeinoja voidaan käyttää ja kuinka valvontaa voidaan kohdistaa erilaisen riskin toimijoihin.

EBA julkaisi myös keväällä [toisen arvionsa rahanpesun valvojen toiminnasta](#). Vaikka EBA katsoi edistystä tapahtuneen edellisen raportin julkaisemisen jälkeen, arvion mukaan valvoilla on edelleen vaikeuksia toteuttaa riskiperusteista valvontaa. Valvontastrategiat eivät osoittaneet, kuinka valvojat aikoivat reagoida suurimpiin rahanpesun riskeihin, valvontasuunnitelmat eivät kattaneet kaikkia valvottavia ja valvontamenetelmiä ei käytetty kaikessa laajuudessa.

Tulossa: Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen määräykset ja ohjeet

Fiva on laatinut luonnokset uusista rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevista määräyksistä ja ohjeista [Luonnos – Määräykset ja ohjeet 1/2022](#).

Luonnos oli julkisella lausuntokierroksella 18.2.–31.3.2022 ja siitä järjestettiin julkinen kuulemistilaisuus 22.3.2022. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot on julkaistu [lausuntopalvelu.fi:ssä](#).

Määräykset ja ohjeet 1/2022 voidaan antaa vasta sen jälkeen, kun lakimuutokset rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettuun lakiin ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:iin ([HE 236/2021](#)) ovat tulleet voimaan. Lakimuutosten käsittely eduskunnassa on viivästynyt ja tämän vuoksi myös määräysten ja ohjeiden julkaisu viivästyy arviolta vuoden 2022 loppupuolelle.

Oikopolut

> [Tiedotteet ja julkaisut](#)

- > [Blogit](#)
- > [Medialle](#)

Finanssivalvonta

PL 103, 00101 Helsinki | Puhelinvaihte: 09 183 51
Viestinnän palvelunumero: 09 183 5250
Viestinnän mediapäivystys: 09 183 5030
Sähköpostit: etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi

Powered by Postiviidakko